

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ

Προσφυγή αριθ. 78201/11

Καλλιόπη ΦΟΥΤΡΗ

κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας στις 26 Απριλίου 2016 σε επιτροπή, η σύνθεση της οποίας έχει ως εξής:

Ledi Bianku, *πρόεδρος,*

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Aleš Pejchal, *δικαστές,*

και Abel Campos, *γραμματέας τμήματος,*

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω προσφυγή που κατατέθηκε την 1η Δεκεμβρίου 2011,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την εναγόμενη κυβέρνηση και εκείνες που υποβλήθηκαν σε απάντηση από την προσφεύγουσα,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

1. Η προσφεύγουσα, κυρία Καλλιόπη Φούτρη, είναι ελληνίδα υπήκοος η οποία γεννήθηκε το 1960 και είναι κάτοικος Μελισσίων. Εκπροσωπήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου από τους Β. Χειρδάρη, Ε. Σαλαμούρα και Ν. Μίκο, δικηγόρους του συλλόγου Αθηνών.

2. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τις εντεταλμένες του εκπροσώπου της, κυρίες Σ. Χαριτάκη και Α. Μαγριππή, νομική σύμβουλο και δικαστική αντιπρόσωπο αντίστοιχα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Οι συνθήκες της υπόθεσης

3. Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως αυτά παρατίθενται από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψισθούν ως εξής.

4. Στις 13 Ιουνίου 2003, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενόρκως αναφορά ισοδυναμούσα με έγκληση κατά των Μ.Μ. και Γ.Β. για απόπειρα κλοπής και φθορά ξένης ιδιοκτησίας και δήλωσε ότι επιθυμούσε την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος τους.

5. Την 1^η Αυγούστου 2003 ασκήθηκε ποινική δίωξη κατά των Μ.Μ. και Γ.Β.

6. Στις 4 Φεβρουαρίου 2006, η προσφεύγουσα κλητεύθηκε προκειμένου να καταθέσει ως μάρτυρας στο ακροατήριο ενώπιον του πλημμελειοδικείου Αθηνών, η οποία είχε οριστεί για τις 9 Μαρτίου 2006.

7. Στις 2 Μαρτίου 2006, η προσφεύγουσα δήλωσε παράσταση πολιτικής αγωγής στην δίκη και ζήτησε 10 ευρώ για ηθική βλάβη.

8. Η αρχική δικάσιμος αναβλήθηκε για τις 7 Φεβρουαρίου 2007, λόγω της παρόδου του ωραρίου της γραμματείας (από τις 9 π.μ. μέχρι τις 15 μ.μ.) του δικαστηρίου.

9. Μετά από δύο αναβολές μετά από αιτήματα των κατηγορουμένων, στις 7 Φεβρουαρίου 2007 και στις 29 Οκτωβρίου 2007, η δικάσιμος ορίστηκε για τις 27 Οκτωβρίου 2008. Κατά την ημερομηνία αυτή, το δικαστήριο διέταξε αυτεπαγγέλτως την εξέταση ενός μάρτυρα κατηγορίας και ανέβαλε την συζήτηση για τις 11 Ιουνίου 2009.

10. Στις 9 Νοεμβρίου 2009, μετά από μία ματαίωση λόγω των ευρωπαϊκών εκλογών, το πλημμελειοδικείο κήρυξε τους κατηγορούμενους ενόχους (απόφαση αριθ. 72939/2009).

11. Στις 9 και στις 18 Νοεμβρίου 2009 αντίστοιχα, οι Μ.Μ. και Γ.Β. άσκησαν έφεση.

12. Στις 14 Δεκεμβρίου 2010, το εφετείο Αθηνών απέρριψε την έφεση (απόφαση αριθ. 11079/2010).

13. Στις 28 και στις 25 Φεβρουαρίου 2011 αντίστοιχα, οι Μ.Μ. και Γ.Β. άσκησαν αίτηση αναίρεσης κατά της απόφασης του εφετείου.

14. Στις 7 Ιουνίου 2011, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση αναίρεσης (απόφαση αριθ. 958/2011). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε στις 18 Ιουλίου 2011.

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

15. Επικαλούμενη το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, η προσφεύγουσα παραπονείται για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων, η οποία άρχισε στις 13 Μαρτίου 2003 με την κατάθεση της μήνυσης και περατώθηκε στις 18 Ιουλίου 2011, ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση αριθ. 958/2011 του Αρείου Πάγου καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε. Επικαλούμενη το άρθρο 13, αυτή παραπονείται για την απουσία από το εθνικό δίκαιο μιας πραγματικής προσφυγής προς τούτο.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Επί της επικαλούμενης παραβίασης των άρθρων 6 § 1 και 13 της Σύμβασης

16. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η διαδικασία της επίδικης διαδικασίας ήταν υπερβολική. Επίσης, παραπονείται για την απουσία οποιουδήποτε εθνικού δικαστηρίου αρμοδίου να επιληφθεί μιας αιτίας προς τούτο. Επικαλείται τα άρθρα 6 § 1 και 13 της Σύμβασης, τα εφαρμοστέα αποσπάσματα των οποίων έχουν ως εξής:

Άρθρο 6 § 1

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως.»

Άρθρο 13

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

17. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το σημείο εκκίνησης της επίδικης διαδικασίας πρέπει να οριστεί στις 2 Μαρτίου 2006, ημερομηνία κατά την οποία η προσφεύγουσα δήλωσε παράσταση πολιτικής αγωγής στην δίκη. Πριν την ημερομηνία αυτή, η προσφεύγουσα δεν είχε συμμετάσχει στην διαδικασία, αφού κατά την κατάθεση της μήνυσής της, αυτή είχε περιοριστεί στο να δηλώσει την επιθυμία της να ασκηθεί ποινική δίωξη κατά των Μ.Μ. και Γ.Β. Επικαλούμενο την νομολογία του Δικαστηρίου (*Perez κατά Γαλλίας*, [GC], αριθ. 47287/99, § 66, CEDH 2004-I και *Γόρου κατά Ελλάδας*, [GC], αριθ. 12686/03, § 25, 20 Μαρτίου 2009), η Κυβέρνηση

ισχυρίζεται ότι το άρθρο 6 έχει εφαρμογή στις διαδικασίες που σχετίζονται με τις μηνύσεις στις οποίες το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει δηλώσει παράσταση πολιτικής αγωγής. Όσον αφορά την διάρκεια της εν λόγω διαδικασίας, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι αυτή, η οποία άρχισε στις 2 Μαρτίου 2006 και περατώθηκε στις 18 Ιουλίου 2011, εκτάθηκε σε πέντε έτη και περισσότερο από τέσσερις μήνες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας. Έπεται, κατά την άποψή της, ότι η διάρκεια αυτή δεν είναι παράλογη βάσει των κριτηρίων της νομολογίας του Δικαστηρίου.

18. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι έχει διατυπώσει την επιθυμία της να συμμετάσχει στην διαδικασία ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων κατά την κατάθεση της μήνυσής της και αποκρούει την θέση της Κυβέρνησης, θεωρώντας ότι πρόκειται για μία υπερβολικά τυπολατρική προσέγγιση. Ισχυρίζεται ότι, δεδομένου ότι κατά την ένορκη κατάθεσή της δεν εκπροσωπούνταν από δικηγόρο, αγνοούσε ότι έπρεπε να δηλώσει τότε την πρόθεσή της να παραστεί ως πολιτικώς ενάγουσα. Εκτιμά ότι η διάρκεια της διαδικασίας, η οποία άρχισε στις 13 Ιουνίου 2003, ημερομηνία κατά την οποία κατέθεσε την μήνυση, και περατώθηκε στις 18 Ιουλίου 2011, ήταν υπερβολική.

19. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η Σύμβαση δεν αναγνωρίζει αφ'εαυτής το δικαίωμα της πρόκλησης της δίωξης ή της ποινικής καταδίκης τρίτων. Προκειμένου να υπαχθεί στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης, το δικαίωμα αυτό πρέπει απαραίτητως να συνοδεύεται από την άσκηση εκ μέρους του θύματος του δικαιώματός του να εγείρει την αγωγή, πολιτική από την φύση της, η οποία προσφέρεται από το εθνικό δίκαιο, έστω και ενόψει της εξασφάλισης μιας συμβολικής επανόρθωσης ή της προστασίας ενός δικαιώματος αστικής φύσεως, όπως για παράδειγμα του δικαιώματος της απόλαυσης μιας «καλής φήμης» (πιο πάνω αναφερόμενη *Perez*, § 70).

20. Από την νομολογία αυτή προκύπτει ότι το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης εφαρμόζεται στις διαδικασίες που σχετίζονται με τις μηνύσεις με παράσταση πολιτικής αγωγής ήδη από την πράξη παράστασης πολιτικής αγωγής, εκτός αν το θύμα έχει παραιτηθεί κατά τρόπο μη διαφορούμενο από την άσκηση του δικαιώματός του για αποζημίωση (βλέπε πιο πάνω αναφερόμενη *Perez*, § 66).

21. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το ελληνικό νομικό σύστημα προβλέπει ότι ο ενδιαφερόμενος που καταθέτει μία μήνυση με δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής εισάγει κατ'αρχήν δικαστικές διώξεις προκειμένου να επιτύχει εκ μέρους των ποινικών δικαστηρίων μία κήρυξη ενοχής και, ταυτόχρονα, μία αποζημίωση, έστω και ελάχιστη (βλέπε επίσης *Διαμαντίδης κατά Ελλάδας* (déc.),

αριθ. 71563/01, 20 Νοεμβρίου 2003). Στην παρούσα υπόθεση, η προσφεύγουσα δήλωσε παράσταση πολιτικής αγωγής στις 2 Μαρτίου 2006, ήτοι τρία έτη περίπου μετά την κατάθεση της μήνυσής της, στις 13 Ιουνίου 2003. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι από την δικογραφία δεν προκύπτει ότι, κατά την κατάθεση της μήνυσής της, η προσφεύγουσα εκδήλωσε την πρόθεσή της να δηλώσει παράσταση πολιτικής αγωγής στην δίκη, αφού αυτή περιορίστηκε στο να δηλώσει ότι επιθυμούσε την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος των συγκεκριμένων προσώπων. Έπεται ότι, με την δήλωσή της ότι παρίσταται ως πολιτικώς ενάγουσα, η προσφεύγουσα άνοιξε την διαδικασία για την αποκατάσταση – έστω και συμβολική – των δικαιωμάτων της της αστικής φύσεως (πιο πάνω αναφερόμενη *Perez*, § 70).

22. Όθεν, το Δικαστήριο σημειώνει το επιχείρημα της Κυβέρνησης και εκτιμά ότι η περίοδος που πρέπει να εξεταστεί άρχισε στις 2 Μαρτίου 2006, ημερομηνία κατά την οποία η προσφεύγουσα δήλωσε παράσταση πολιτικής αγωγής στην διαδικασία, και περατώθηκε στις 18 Ιουλίου 2011, ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση αριθ. 958/2011 του Αρείου Πάγου καθαρογράφηκε και θεωρήθηκε. Κατά συνέπεια, αυτή εκτάθηκε σε πέντε έτη και τέσσερις μήνες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

23. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη τα κριτήρια που έχουν καθιερωθεί από τον νομολογία του, και ιδιαίτερα την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, την συμπεριφορά του προσφεύγοντος και εκείνη των αρμοδίων αρχών, καθώς και το διακύβευμα της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Μιχελιουδάκης κατά Ελλάδας*, αριθ. 54447/10, 3 Απριλίου 2012).

24. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η υπόθεση δεν παρουσίαζε ιδιαίτερη δυσκολία και ότι η συνολική διαδικασία εκτάθηκε σε πέντε έτη και τέσσερις μήνες, γεγονός το οποίο δεν είναι αφ'εαυτού παράλογο για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας (βλέπε *Ζαχαρής κατά Ελλάδας*, (déc.), αριθ. 32283/02, 14 Δεκεμβρίου 2004, *Καραμπάτσου κατά Ελλάδας*, (déc.), αριθ. 40138/09, 27 Μαρτίου 2012 και *Παπαζέτης και λοιποί κατά Ελλάδας*, (déc.), αριθ. 52472/14, 24 Μαρτίου 2015). Σημειώνει ειδικότερα ότι, αν και η διαδικασία ενώπιον του πλημμελειοδικείου Αθηνών διήρκεσε τρία έτη και οκτώ μήνες περίπου εξαιτίας πολλών αναβολών, ένα διάστημα ενός έτους και περισσότερο από οκτώ μήνες, κατά την διάρκεια του οποίου η συζήτηση αναβλήθηκε από το εν λόγω δικαστήριο κατόπιν αιτημάτων των κατηγορουμένων, δεν θα μπορούσε να καταλογιστεί στις δικαστικές αρχές. Κατά

συνέπεια, το απομένον διάστημα των δύο ετών δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως παράλογο γι' αυτόν τον βαθμό δικαιοδοσίας. Εξάλλου, η διαδικασία ενώπιον του εφετείου διήρκεσε ένα έτος και ένα μήνα και εκείνη ενώπιον του Αρείου Πάγου λιγότερο από πέντε μήνες. Έπεται ότι η διαδικασία στους δύο τελευταίους βαθμούς δικαιοδοσίας διεξήχθη μέσα σε ιδιαίτερα σύντομες προθεσμίες. Κάτω από τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η συνολική διάρκεια της επίδικης διαδικασίας ανταποκρίθηκε στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

25. Έπεται ότι η αιτίαση η ελκόμενη από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 α) και 4 της Σύμβασης.

26. Όσον αφορά την αιτίαση την ελκόμενη από το άρθρο 13 της Σύμβασης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διάταξη αυτή ερμηνεύεται ως επιτάσσουσα μία προσφυγή στο εθνικό δίκαιο μόνον εφόσον πρόκειται για αιτιάσεις που θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν «υπερασπίσιμα» βάσει της Σύμβασης (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Boyle και Rice κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 21 Ιουνίου 1988, § 52, série A no. 131).

27. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω συμπεράσματά του ως προς την αιτίαση την ελκόμενη από το άρθρο 6 § 1, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα δεν έχει υπερασπίσιμη αιτίαση (βλέπε, *Πάσσαρης κατά Ελλάδας*, (déc.), αριθ. 5334/07, 24 Σεπτεμβρίου 2009).

28. Έπεται ότι η αιτίαση αυτή πρέπει επίσης να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 α) και 4 της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

Συντάχθηκε στην γαλλική γλώσσα και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε στις 19 Μαΐου 2016.

(υπογραφή)

Abel Campos

Γραμματέας

(υπογραφή)

Ledi Bianku

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 2 Ιουνίου 2016

Ο μεταφραστής: Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος